

AÐALSKIPULAG GRÍMSNES- OG GRAFNINGSHREPPS 2020-2032

Vaðnes - nýtt efnistökusvæði

Skipulagslýsing breytingar

21.03.2025

UPPLÝSINGAR

SKJALALYKILL

112025-01-LYS-001-V01

HÖFUNDUR

SOS

RÝNT

ÁJ

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	4
2	FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR	4
2.1	Vistgerðir og jarðmyndanir	4
2.2	Minjar	5
3	TENGSL VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR	5
3.1	Landsskipulagsstefna 2024-2038	5
3.2	Aðalskipulag Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032	5
3.3	Vatnaáætlun 2020-2027	6
4	AÐALSKIPULAGSBREYTING	7
5	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	7
5.1	Umhverfispættir og áherslur	7
6	SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ	8
6.1	Umsagnaraðilar	8
6.2	Skipulagsferli - áætlað	8

1 INNGANGUR

Sett er fram skipulagslýsing fyrir breytingu á Aðalskipulagi Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032. Í breytingunni felst að nýtt efnistökusvæði er skilgreint í landi Vaðness L168289. Svæðið sem um ræðir er landbúnaðarsvæði í gildandi aðalskipulagi. Heimilt verður að vinna allt að 49.000 m³ af efni og gert ráð fyrir að efnistakan vari í allt að 10 ár. Stærð vinnslusvæðis verður allt að 2 ha.

Með skipulagslýsingu er íbúum og öðrum hagsmunaaðilum gefinn kostur á að koma með ábendingar og athugasemdir sem snúa að stefnu aðalskipulagsbreytingarinnar.

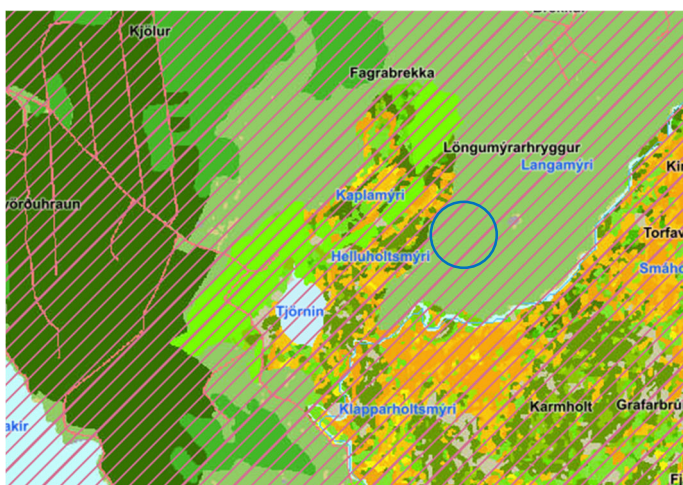
2 FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR

Svæðið er um 1 km austan við bæjarhúsin í Vaðnesi og er aðkoma frá bæjarhlaðinu um núverandi slóða. Náman verður aðallega nýtt til eigin nota landeigenda, einkum til lagfæringar á vegum og slóðum á jörðinni. Svarðlag og laus jarðvegur verður nýttur til að forma manir til að hindra hljóð- og sjónmengun á meðan efnistöku stendur. Að efnistöku lokinni verður námunni lokað, svæðið jafnað og grætt upp. Ekki er gert ráð fyrir vinnubúðum eða viðhaldi véla á svæðinu og gert ráð fyrir að vinnsla fari fram á milli kl. 07-20.

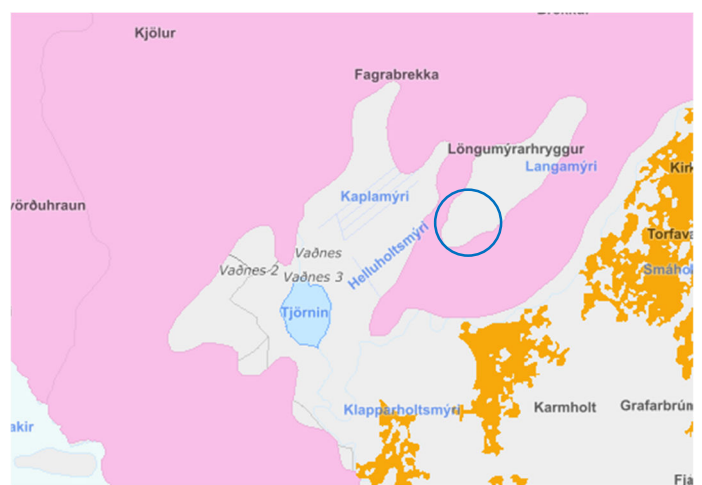
Svæðið er á landbúnaðarlandi (L2) skv. aðalskipulagi og heyrir undir 5. gr. jarðalaga. Sveitarfélagið er hlynnt því að landinu verði breytt í efnistökusvæði.

2.1 Vistgerðir og jarðmyndanir

Svæðið er á grónu hrauni og samkvæmt vistgerðarflokkun NÍ er þar um að ræða lynghraunavist sem hefur miðlungs verndargildi. Í námunda við svæðið er Kerhólshraun, sem er forsögulegt hraun og nýtur verndar skv. 61.gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 (sérstök vernd tiltekinna vistkerfa og jarðminja).

MYND 1 Vistgerðarkort NÍ. Efnistökusvæðið er innan bláa hringsins.

MYND 2 Sérstök vernd náttúrufyribæra, NÍ. Efnistökusvæðið er innan bláa hringsins.

2.2 Minjar

Aðalskráningu fornminja er lokið og skv. minjavefsjá Minjastofnunar er ekki að finna þekktar minjar á svæðinu.

Ef fram koma áður óþekktar fornleifar á framkvæmdartíma, sbr. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012, verður þegar haft samband við Minjastofnun Íslands og framkvæmd stöðvuð uns fengin er ákvörðun Minjastofnunar um hvort halda megi áfram og með hvaða skilmálum.

3 TENGSL VIÐ AÐRAR ÁÆTLANIR

3.1 Landsskipulagsstefna 2024-2038

Flokkun landbúnaðarlands, landslagsgreining og vistgerðarflokkun verði lögð til grundvallar skipulags-ákvörðunum. Leitast skal við að varðveita náttúru- og menningargæði sem hafa staðbundið, eða víðtækara, gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu. Jafnframt verði gætt að álagi á vatn og vatnsvernd.

Við skipulagsgerð í dreifbýli verði landi sem hentar vel til ræktunar matvæla almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti, svo sem til skógræktar.

Við skipulagsgerð verði gætt að því að byggð gangi ekki að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar.

3.2 Aðalskipulag Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032

Í stefnu um umhverfi og yfirbragð byggðar í dreifbýli segir m.a.:

- Að landnotkun stuðli að verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi. Við skipulag byggðar og við framkvæmdir skal hugað að því að merkar jarðmyndanir, gróðursvæði og mikilvæg búsvæði dýra verði fyrir sem minnstum áhrifum.

Um landbúnaðarsvæði segir m.a. í aðalskipulagi:

- Meginhluti lands innan heimalanda bújarða er skilgreint sem landbúnaðarsvæði. Á landbúnaðarsvæðum verði heimil fjölþætt nýting lands, uppbygging og ræktun sem byggist einkum á staðbundnum landgæðum.

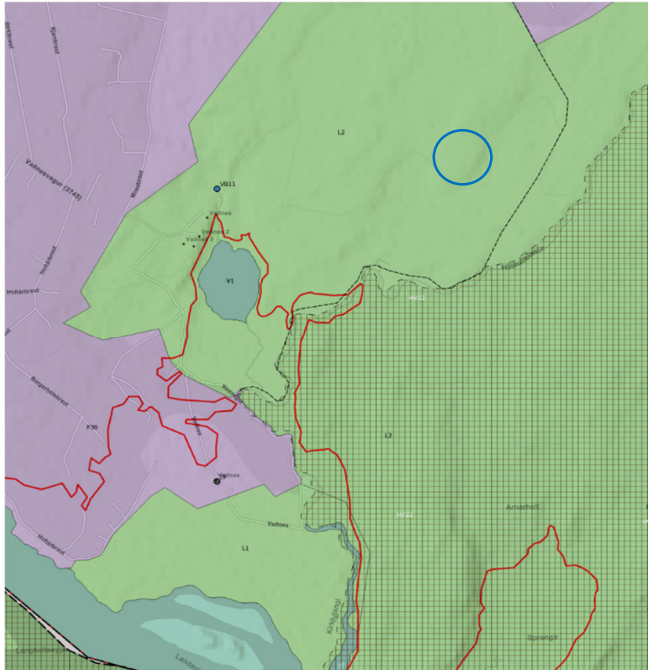
Stefna um landbúnaðarsvæði, kafli 3.2.1

Svæðið er skilgreint sem gott landbúnaðarland í flokki 2 (L2) og um það gilda almennir skilmálar landbúnaðarlands, auk sértækra skilmála sem fram koma í töflu 3, þar sem m.a. kemur fram:

- Forðast skal að raska samfellu í góðu landbúnaðarlandi með byggingum og vegagerð.

Stefna um efnistöku- og efnislosunarsvæði, kafli 3.2.10

- Lögð er áhersla á nægt framboð efnistökusvæða og að þau séu í námunda við notkunarstað efnis.
- Áhersla verði á góða umgengni á nýtingartíma og vandaðan frágang við verklok.
- Forðast skal eftir megni að raska ósnortnum hlíðum, ásum, áberandi landslagsmyndum, vatns- og árbökkum og farvegum þeirra.

MYND 3 Hluti af Aðalskipulagi Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032. Gróf afmörkun efnistökusvæðis er innan bláa hringins.

Samræmi aðalskipulagsbreytingar við gildandi stefnur

Landbúnaðarland hefur verið flokkað í Grímsnes- og Grafningshreppi og er naman á landbúnaðarsvæði L2 (gott landbúnaðarland). Slíkt land telst að hluta til ágætt til akuryrkju og forðast skal að raska samfellu í góðu landbúnaðarlandi með byggingum og vegagerð.

Einnig er naman í námunda við notkunarstað. Framkvæmdin er afturkræf því þegar efnistöku lýkur verður gengið frá svæðinu og hægt að nýta það til ræktunar eða beitar. Breytingin brýtur því ekki í bága við landsskipulagsstefnu, þar sem segir að landi sem hentar vel til ræktunar matvæla verði almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti, svo sem til skógræktar.

3.3 Vatnaáætlun 2020-2027

Skipulagssvæðið er innan grunnvatnshlotsins 104-503-G Lyngdalsheiði og er núverandi ástand þess óþekkt og ekki er skráð álag á vatnshlotið skv. vatnavefsjá stjórnar vatnamála. Ekki er gert ráð fyrir að vatnshlot breytist eða að breytingar verði á vatnsgæðum, vatnsmagni, efna- eða eðliseiginleikum vatns og fyrirhuguð efnistaka því innan þeirra marka sem Vatnaáætlun 2022-2027 gerir ráð fyrir.

4 AÐALSKIPULAGSBREYTING

Gerð verður breyting á greinargerð og sveitarfélagsupprætti.

Bætt verður við efnistökusvæði (punkti) á sveitarfélagsupprætt. Umfjöllun um svæðið verður bætt við í skilmálatöflu efnistöku- og efnislosunarsvæða í greinargerð aðalskipulags. Efnistökusvæðið er allt að 2 ha að stærð og heimilað að vinna allt að 49.000 m³ af efni. Landbúnaðarsvæði minnkar samsvarandi. Gert er ráð fyrir að efnistöku verði lokið innan 10 ára og verður þá gengið frá námusvæðinu.

5 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Líkleg áhrif af stefnu aðalskipulagsbreytingarinnar eru metin skv. lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Markmið laganna er sjálfbær þróun, heilnæmt umhverfi og umhverfisvernd sem vinna skal að með umhverfismati framkvæmda og áætlana sem eru líklegar til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif.

5.1 Umhverfispættir og áherslur

Í umhverfismatsskýrslu verða skoðuð áhrif á þá umhverfispætti sem tilgreindir eru í töflu 3 og leitast við að svara matsspurningum. Stefna í gildandi skipulagi verður borin saman við hugmyndir um stefnu í breyttu skipulagi, þ.e. að heimilað verði efnistökusvæði.

TAFLA 1. Umhverfispættir, matsspurningar og viðmið.

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Land og landslag <i>Landslag. Jarðmyndanir. Ásýnd og sjónræn áhrif.</i>	Aðalskipulag Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032 - Að landnotkun stuðli að verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru og menningar og sögu sem felst m.a. í byggingararfi og landslagi. Við skipulag byggðar og við framkvæmdir skal hugað að því að merkar jarðmyndanir, gróðursvæði og mikilvæg búsvæði dýra verði fyrir sem minnstum áhrifum. Landsskipulagsstefna 2024-2038 - Áhersla er á verndun víðerna, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða, gróðurlenda og menningarminja.	Hefur stefnan áhrif á náttúrulegt landslag og ásýnd svæða? Hefur stefnan áhrif á þekktar jarðmyndanir?
Vatnshlot <i>Ár, vötn og grunnvatn.</i>	Vatnaáætlun 2022-2027 - Vernda vatn og vistkerfi þess, hindra frekari rýrnun vatnsgæða og bæta ástand vatnavistkerfa þar sem þess er þörf til að vatn njóti heildstæðrar verndar. - Stuðla að sjálfbærri nýtingu vatns og langtímavernd vatnsauðlindarinnar.	Hefur stefnan áhrif á ástand vatns, vistkerfi vatns eða vatnsverndarsvæði?
Gróður og dýr <i>Gróðurlendi og vistkerfi.</i>	Landsskipulagsstefna 2024-2038. Áhersla á verndun víðerna, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða, gróðurlenda og menningarminja. Lög um náttúruvernd nr. 60/2013, einkum 61. gr.	Hefur stefnan áhrif á vistgerðir, friðlýstar tegundir eða búsvæði sem njóta verndar eða eru mikilvæg?

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSPURNINGAR
Samfélag <i>Íbúar.</i>	Aðalskipulag Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032 Lögð er áhersla á nægt framboð efnistökusvæða og að þau séu í námunda við notkunarstað efnis.	Hefur stefnan áhrif á íbúa?
Náttúruvá og mengun <i>Mengun. Hljóðvist.</i>	Landsskipulagsstefna 2024-2038 Skipulag geri viðeigandi ráðstafanir varðandi heilnæmi umhverfis; vatnsvernd, vatnsveita, frá-veita, úrgangur, hljóðvist og loftgæði.	Hefur stefnan áhrif á mengun eða hávaða?
Vernd <i>Menningarminjar. Náttúruminjar Landbúnaðarland</i>	Aðalskipulag Grímsnes- og Grafningshrepps 2020-2032 Taka skal tillit til þekkra minja Lög um menningarminjar nr. 80/2012.	Hefur stefnan áhrif á menningarminjar, búsetu- eða menningarlandslag? Hefur stefnan áhrif á vernduð svæði? Hefur stefnan áhrif á vernd skv. náttúruminjaskrá. Hefur stefnan áhrif á nýtingu úrvals landbúnaðarlands.
Loft <i>Losun og binding kolefnis.</i>	Landsskipulagsstefna 2024-2038. Skipulag feli í sér stefnu um loftslagsmál með kolefnishlutleysi og orkuskipti að leiðarljósi. Stefnt verði að því að draga eins og kostur er úr losun gróðurhúsalofttegunda og jarðefnaeldsneyti fasað út í lofti, á láði og legi.	Hefur stefnan áhrif á losun gróðurhúsalofttegunda og bindingu kolefnis?

6 SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ

Með kynningu skipulagslýsingar er umsagnaraðilum, hagsmunaaðilum og almenningi gefinn kostur á að leggja fram sjónarmið og ábendingar sem að gagni gætu komið við mótun breytingarinnar.

Skipulagslýsingin verður kynnt í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar. Athugasemdir skulu vera skriflegar og berast í skipulagsgátt fyrir auglýstan tímafreist.

6.1 Umsagnaraðilar

- Skipulagsstofnun
- Náttúruverndarstofnun
- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Minjastofnun Íslands

6.2 Skipulagsferli - áætlað

